

343.14/.15(497.11)

343.985

REKONSTRUKCIJA KRIVIČNOG DOGAĐAJA U KRIVIČNOM PROCESNOM PRAVU REPUBLIKE SRBIJE

Anđelka Radosavljević Milinković*

Apstrakt:

Rekonstrukcija krivičnog događaja kao istražna radnja tek je Zakonom o krivičnom postupku Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije iz 1977.godine (usvojen 24.12.1976. godine, stupio na snagu u februaru 1977.godine) regulisana posebnom odredbom člana 239. Iako je normirana Zakonikom o krivičnom postupku Republike Srbije, u teoriji krivične nauke o njoj se pretežno govori sa stanovišta njene kriminalističke sadržine, dok je krivičnoprocesni aspekt rekonstrukcije krivičnog događaja ostavljen po strani, kao neko sekundarno pitanje. S toga cilj ovog rada je da čitaoca upozna sa krivičnoprocesnim aspektom rekonstrukcije krivičnog događaja, dokazne radnje koja se sprovodi radi provere izvedenih dokaza, utvrđivanja činjenica koje su od značaja za razjašnjenja predmeta dokazivanja i po potrebi izvođenja novih dokaza. Pored krivičnoprocesnog aspekta ovaj rad uvažava i njen kriminalistički sadržaj, budući da forma i sadržina ove radnje čine neraskidivo jedinstvo. Struktura rada pretežno je određena prema fazama postupka dokazivanja i to počev od predlaganje dokaza i odlučivanje o izvođenju dokaza, zaključno sa ocenom rezultata dokazivanja. Pored navedenog rečeno je ponešto i o: pojmu rekonstrukcije, pravnoj prirodi, vrstama rekonstrukcije, vremenu i mestu izvođenja, naredbi o određivanju rekonstrukcije krivičnog događaja, zapisniku, i na kraju je ukazano na mogućnost primene trodimenzionalne rekonstrukcije krivičnog događaja u savremenom krivičnom postupku.

Ključne reči: rekonstrukcija krivičnog događaja, krivičnoprocesna radnja, dokaz, javni tužilac, sud;

UVOD

Rekonstrukcija krivičnog događaja je procesna radnja sa izraženom kriminalističkom sadržinom. Sledstveno tome, da bi se njenim izvođenjem postigao dokazni kredibilitet, organ postupka prilikom primene znanja iz kriminalistike, u potpunosti mora poštovati zakonsku formu i određene zakonske zabrane. Odnosno, kako struktura i tok rekonstrukcije krivičnog događaja nisu predviđeni odredbama

---

* Doktorant na Departmanu za pravne nauke Univerziteta u Novom Pazaru, e-mail: radosavljevicandjelka044@gmail.com.

procesnog zakona, za uspešno sprovođenje rekonstrukcije odlučujući značaj imaju pravila kriminalističke nauke.

Normirana Zakonikom o krivičnom postupku rekonstrukcija predstavlja samostalnu dokaznu radnju, koja se preduzima u predistražnom i krivičnom postupku. Ovako pojmljena rekonstrukcija krivičnog događaja ne može se smatrati posebnom vrstom uviđaja ili istražnim eksperimentom, iako se ne spori sličnost i međusobna uslovljenost ovih dokaznih radnji. Na ovom stanovištu stoje i Aleksić, Škulić i Žarković navodeći da je „[...] rekonstrukcija krivičnoprocesna radnja koja ima suštinski samostalan karakter...“¹.

Rekonstrukcija događaja spada u opšte dokazne radnje², što znači da se načelno može vršiti kod svih krivičnih dela, tj. ne postoje krivična dela kod kojih je sprovođenja ove dokazne radnje unapred isključeno. Povodom kog kriminalnog događaja će doći do sprovođenja rekonstrukcije faktičko je pitanje, zavisi od konkretne situacije i dokazne inicijative subjekata postupka³.

Praksa naročito ukazuje na korisnost rekonstrukcije krivičnog dela kod krivičnih dela protiv bezbednosti javnog saobraćaja i dela kod kojih je došlo do upotrebe vatrenog oružja.

Takođe, u praksi se najčešće primenjuju rekonstrukcije događaja kojima se: 1.) utvrđuje mogućnost izvršenja određene radnje; 2.) proverava mogućnost opažanja pojave ili činjenica; 3.) proveravaju profesionalne i druge navike čoveka; 4.) ustanovljava mehanizam obrazovanja tragova i 5.) utvrđuje mogućnost nastanka nekog događaja, pojave, procesa ili promene.

U našem procesnom pravu rekonstrukcija krivičnog događaja je oskudno regulisana za razliku od uviđaja i veštačenja, što znatno otežava njenu procesnu primenu od strane neiskusnog organa postupka.

POJAM REKONSTRUKCIJE KRIVIČNOG DOGAĐAJA

Određivanje pojma rekonstrukcije krivičnog događaja zahteva prethodno ukazivanje na pojam rekonstrukcije. Naime, naziv rekonstrukcija je kompozit, odnosno složenica koja se sastoji iz prefiksa RE i reči KONSTRUKCIJA. Reč konstrukcija potiče od latinske reči construction i označava građenje, oblikovanje, izgradnju, sastavljanje, uspostavljanje i slično. Prefiks re označava ponovo. Dakle, rekonstrukcija se može shvatiti kao ponovno građenje, ponovno sastavljanje, ponovno uspostavljanje.

Rekonstrukcija krivičnog događaja je istražna radnja, predviđena ZKP – om, koja se sastoji u ponavljanju radnji ili situacija u uslovima pod kojima se prema izvedenim dokazima događaj odigrao, u cilju proveravanja izvedenih dokaza ili

---

¹ Ž., Aleksić, M., Škulić, i M., Žarković, *Leksikon kriminalistike*, Beograd, 2004, st.289.

² M., Škulić i G., Ilić, *Vodič za primenu novog zakonika o krivičnom postupku*, Paragraf, Beograd, 2013, st.52.

³ Prema ZKP – u sud je relativno dokazno neaktivan, te se po pravilu dokazi izvode na predlog stranke.

utvrđivanja činjenica koje su od značaja za razjašnjenje predmeta dokazivanja, ili eventualnog ponovnog izvođenja dokaza, na osnovu materijalnih činjenica koji su fiksirane prevashodno uviđajem, ali i na osnovu drugih dokaznih informacija prikupljenih u postupku. Ili drugačije: „Rekonstrukcija krivičnog događaja je radnja dokazivanja koja se sastoji u planskom obnavljanju pojedinih elemenata krivičnog događaja (radnje izvršenja, pojedinih faza u odvijanju događaja, situacija na licu mesta ili pozicija na kojima su se nalazili tragovi i predmeti odnosno učinioci) koja se preduzima na osnovu postojećeg dokaznog materijala sa lica mesta i/ili iskaza osoba koje su ga opažale ili učestvovala u njemu u uslovima u kojima se stvarni događaj odigrao s ciljem provere postojećih li utvrđivanja novih dokaza.“⁴

Pored navedenog, rekonstrukcija krivičnog događaja se može pojmiti i kao postupak oblikovanje teorije o tome šta se zaista dogodilo i postupak reprodukcija te teorije u stvarnosti ponavljanjem elemenata krivičnog događaja u uslovima po kojima se prema postojećim saznanjima događaj odigrao, sve sa ciljem provere i utvrđivanja činjenica od procesnog značaja za razjašnjenje predmeta krivičnog postupka.

ODREDBE ZAKONIKA O KRIVIČNOM POSTUPKU REPUBLIKE SRBIJE O REKONSTRUKCIJI KRIVIČNOG DOGAĐAJA

Zakonik o krivičnom postupku Republike Srbije⁵ rekonstrukciju krivičnog događaja pominje u svega tri člana, pa se može zaključiti da je zakonsko regulisanje ove dokazne radnje oskudno.

U glavi VII koja nosi naslov dokazi, rekonstrukcija krivičnog događaja je regulisana posebnom odredbom člana 137. Stav 1. člana 137. predviđa: „Radi provere izvedenih dokaza ili utvrđivanja činjenica koje su od značaja za razjašnjenje predmeta dokazivanja, organ postupka može odrediti rekonstrukciju događaja, koja se obavlja tako što će se ponoviti radnje ili situacije u uslovima pod kojima se prema izvedenim dokazima događaj odigrao. Ako su u iskazima pojedinih svedoka ili okrivljenih radnje ili situacije različito prikazane, rekonstrukcija događaja će se, po pravilu, posebno izvršiti sa svakim od njih.“

U skladu sa strukturom VII glave ZKP –a jasno je da zakonodavac imao intenciju da rekonstrukciji da karakter samostalne dokazne radnje, koja po svojim obeležjima spada među opšte dokazne radnje kojim se obezbeđuju materijalni dokazi⁶, i koja je načelno primenjiva u svakom krivičnom postupku bez obzira na

⁴ B., Simonović, *Kriminalistika*, Kragujevac, 2004, st. 324.

⁵ Zakonik o krivičnom postupku Republike Srbije („Sl. Glasnik RS“, br. 72/2011, 101/2011, 121/201, 32/2013, 45/2013 i 55/2014).

⁶ „Dokazi u teorijskom smislu predstavljaju podatke činjenične prirode, koji proizilaze iz krivičnoprocesnih radnji koji su preduzeli subjekti krivičnog postupka, na osnovu kojih se utvrđuje činjenično stanje, a na temelju koga se izvodi krivičnopravno relevantni zaključci u pogledu bitnih elemenata krivičnog dela i odgovornosti za delo koje je protivpravno i zakonom predviđeno kao krivično delo, te izbora, odnosno mere konkretne krivične sankcije, kada su za to ispunjeni potrebni materijalni i procesni uslovi, ili se na temelju tih podataka izvlače određeni krivičnoprocesni zaključci,

vrstu krivičnog dela. Iako se rekonstrukcijom prvenstveno pribavljaju materijalni dokazi, njom se uočavaju i analiziraju pojave i okolnosti nematerijalne prirode.

Stav 2. člana 137. ZKP –a glasi: „ Rekonstrukcija se ne sme obavljati na način kojim se vređa javni red i moral ili se dovodi u opasnost život i zdravlje ljudi.“

Iako izričito nije navedeno rekonstrukcija krivičnog događaja se ne može vršiti ni na način kojim se dovodi u opasnost imovina većih razmera.

Stav 3. člana 137. ZKP – a propisuje: „ Prilikom rekonstrukcije mogu se, po potrebi, ponovo izvesti pojedini dokazi.“

Razlog normiranja ovog „cilja“ sprovođenja rekonstrukciju u poslednji stav člana 137. ZKP – a, ležu u njegovoj sekundarnosti. Naime, rekonstrukcija se nikada ne preduzima isključivo u cilju ponavljanja pojedinih dokaza, već u cilju provere dokaza i utvrđivanja činjenica, a ukoliko okolnosti slučaja dopuštaju i organ oceni da bi bilo korisno, tokom sprovođenja rekonstrukcije se mogu ponovo izvesti i pojedini dokazi.

Član 120. u stavu 4. ZKP - a predviđa: „Veštak ima pravo da od organa postupka i stranaka traži i dobije dopunska razjašnjenja, da razgleda predmete i razmatra spise, da predlaže da se prikupе dokazi ili pribave predmeti i podaci koji su od važnosti za davanje nalaza i mišljenja i da prilikom uviđaja, rekonstrukcije ili preduzimanja druge dokazne radnje predloži da se razjasne pojedine okolnosti ili da se licu koje daje izjavu postave određena pitanja.“

Po pravilu organu postupka ne raspolaže potrebnim znanjima za utvrđivanje određenih činjenica od procesnog značaja, pa mu je za vršenje rekonstrukcije krivičnog događaja neophodna pomoć lica određene specijalnosti. U vezi sa navedenim ova odredba ima dvostruki značaj, te tako na jednoj strani ovlašćuje veštaka da prisustvuje rekonstrukciji u predmetu u kojem je određeno veštačenje, a na drugoj ovlašćuje organ postupka da odredi prisustvo veštaka prilikom sprovođenja rekonstrukcije.

Član 404. ZKP – a u stavu 2. predviđa „ Ako je potrebno da se izvrši uviđaj ili rekonstrukcija van glavnog pretresa, veće će ovlastiti predsednika veća ili sudiju člana veća da to učini.“

Ova odredba načelno pruža mogućnost sprovođenja rekonstrukcije krivičnog događaja na mestu krivičnog događaja.

PРАВNA ПРИРОДА РЕКОНСТРУКЦИЈЕ КРИВИЧНОГ ДОГАЂАЈА

U teoriji ne postoji jedinstven stav o pravnoj prirodi rekonstrukcije krivičnog događaja. Na jednoj strani imamo autore koji smatraju da rekonstrukcija krivičnog događaja nije nezavisno dokazno sredstvo, već posebna vrsta uviđaja⁷,

---

pri čemu se takvi zaključci suda u procesnom smislu uobličavaju u okviru odluke koje se na zakonski regulisan način rešava predmet krivičnog postupka.“ (M., Škulić i G., Ilić, op.cit., st. 51.).

⁷ R., Roksić, *Komentar zakonika o krivičnom postupku sa obrascima, sudskom praksom i registrom pojmova*, Beograd, 2014, st. 127. „[...] može smatrati posebnim slučajem uviđaja.“

metod proveravanja verodostojnosti već izvedenih dokaza⁸, ili je pak poistovećuju sa istražni eksperiment, na drugoj strani imamo one koji smatraju da je rekonstrukcija krivičnog događaja osobito dokazno sredstvo, odnosno posebna dokazna radnja⁹. Kako u pogledu svih napred navedenih teorijskih shvatanja, postoje argumenti i prigovori, može se postaviti pitanje koje shvatanje je najprihvatljivije?

Naime, iako je rekonstrukcija krivičnog događaja sadržinski slična uviđaju, budući da se sa metodološkog stanovišta sprovode na sličan način primenom istih kriminalističkih taktičkih i tehničkih metoda, ne može se prihvatiti stav da je rekonstrukcija posebna vrsta uviđaja, jer ciljevi ove dve dokazne radnje nisu istovetni. Cilj uviđaja je da se prikupe tragovi materijalne prirode nastali izvršenjem krivičnog dela, dok se kod rekonstrukcije uočavaju i analiziraju kako pojave materijalnog karaktera tako i pojave i okolnosti nematerijalne prirode. Po pravilu uviđaj prethodi rekonstrukciji, međutim to ne znači da je nužan uslov za njeno sprovođenje.

Donekle se može uvažiti stav da se rekonstrukcijom krivičnog događaja proverava verodostojnost već izvedenih dokaza, o čemu i govori odredba člana 137. ZKP-a. S tim da treba naglasiti da „i samo proveravanje izvedenih dokaza predstavlja izvor saznanja, tj. dokazno sredstva (instrumentum) pomoću kojeg organ postupka utvrđuje činjenice u postupku.“¹⁰

O tome da rekonstrukcija krivičnog događaja nije istražni eksperiment, izlišno je i govoriti, s obzirom da organ postupka kod eksperimenta u činjenični sklop unosi nove, proverene, neproverene i druge okolnosti. „Rukovodilac rekonstrukcije ne unosi nikakve nove okolnosti u činjenični sklop i jedino želi da ostvari što verniju „imitaciju“. Rekonstrukcija se temelji na primeni metode realnog modelovanja. Prilikom sprovođenja kriminalističkog eksperimenta, u činjenični sklop događaja unose se nove okolnosti za koje se zna da nisu ranije postojale, vrši se njihovo variranje i obavljaju različite probe. Ovde se primenjuje metode eksperimentisanja.“¹¹ Istina, rekonstrukcija krivičnog događaja čest je preduslov za obavljanje eksperimenta, ali ima i situacija gde rekonstrukcija ne prethodi istražnom eksperimentu. Smatram da je ovo poistovećivanje rekonstrukcije sa eksperimentom, posledica štire zakonske regulative, jer za razliku od zakonodavca Republike Hrvatske¹² koji je zakonom regulisao istražni eksperiment, zakonodavac Republike Srbije to nije učinio.

Iako u svim napred navedenim shvatanjima ima po malo osnovanosti, rekonstrukcija krivičnog događaja se jedino može kvalifikovati kao dokazno

⁸ Rekonstrukcija događaja („sudski eksperiment“), nije nikakvo posebno dokazno sredstvo već metod provere već izvedenih dokaza putem uviđaja. (M., Grubač i T., Vasiljević, *Komentar zakonika o krivičnom postupku*, st. 284.)

⁹ S., Bejatović, M., Škulić, G., Ilić, *Priručnik za primenu Zakonika o krivičnom postupku*, Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca, 2013, st. 110.

¹⁰ G., P., Ilić i drugi, *Komentar Zakonika o krivično postupku*, Službeni glasnik, st. 345.

¹¹ B., Simonović, op.cit., 2004, st.326

¹² Zakon o kaznenom postupku Republike Hrvatske - članak 305.

sredstvo. Na ovom stanovištu stoji i zakonodavac, te rekonstrukciju krivičnog događaja normira kao opštu i samostalnu dokaznu radnju, čiji predmet dokazivanja predstavljaju činjenice koje čine obeležja krivičnog dela i činjenice od kojih zavisi primena odredaba Krivičnog zakonika i Zakonika o krivičnom postupku.

Rekonstrukcija krivičnog događaja je osobito dokazno sredstvo iz razloga što je kao krivičnoprocesnu radnju preuzima organ postupka, iz čije delatnosti proizilaze podaci činjenične prirode (dokazi), na osnovu kojih se utvrđuje činjenično stanje.

CILJ REKONSTRUKCIJE KRIVIČNOG DOGAĐAJA

Zakonikom o krivičnom postupku predviđeno je da se rekonstrukcija preuzima radi proveravanja izvedenih dokaza ili utvrđivanja činjenica (stvaranje uverenja o postojanju ili nepostojanju neke činjenice u postupku) koje su od značaja za razjašnjenje predmeta dokazivanja, i eventualno radi provere već izvedenih dokaza, što se ima smatrati svojevrsnim procesnim ciljevima ove dokazne radnje.

Za razliku od rekonstrukcije koja se sprovodi u krivičnom postupku, rekonstrukcija u predistažnom postupku ima naglašeni operativni značaj. Ovakav karakter predistražne rekonstrukcije podrazumeva i osobene ciljeve njenog sprovođenja, kao što su utvrđivanje da li se radi o krivičnom delu ili delu koje nije protivpravno, skrivljeno i zakonom propisano kao krivično delo, otkrivanja izvršioca krivičnog dela i dr.

Kako sadržinu rekonstrukcije određuju pravila kriminalistike, to je na ovom mestu bitno istaći i neke od taktičkih ciljeva koji se postižu obavljanjem rekonstrukcije. Prevažodno, navodi se da je opšti kriminalistički cilj rekonstrukcije krivičnog događaja „[...] da utvrdi šta se stvarno dogodilo [...]“¹³. Iz ovog opšteg cilja, proizilaze sledeći „posebni“ ciljevi: 1.) proveravanje različitih verzija kako bi se utvrdile one koje odgovaraju stvarnom stanju, odnosno eliminišu one koje se ne uklapaju u utvrđeno činjenično stanje; 2.) proveravanje rezultata dobijenih drugim dokazima; 3.) razotkrivanje fingiranih krivičnih dela; 4.) otklanjanje kontradiktornosti; 5.) utvrđivanje načina izvršenja krivičnog dela; 6.) proveravanje nalaza i mišljenja veštaka; 7.) stvaranje uslova za primenu drugih istražnih radnji; 8.) prevencija krivičnih dela i dr.

VRSTE REKONSTRUKCIJE KRIVIČNOG DOGAĐAJA

Sa krivičnoprocesnog stanovišta moguće je izvršiti podelu rekonstrukcija krivičnog događaja, prema kriterijumu stadijuma krivičnog postupka u kojem se preuzima, organu postupka koji određuje i sprovodi rekonstrukciju krivičnog događaja i opsegu postupka.

---

¹³ V., Krivokapić, *Kriminalistika taktika III*, Policijska akademija, Beograd, 1997, st. 203.

Prema kriterijum stadijuma krivičnog postupka u kojem se rekonstrukcija krivičnog događaja sprovodi razlikujemo rekonstrukciju u predistražnom postupku, istrazi i na glavnom pretresu (ili van njega).

U zavisnosti od organa postupka koji određuje i/ili vrši ovu dokaznu radnju može se izvršiti podela na rekonstrukciju krivičnog događaja koju vrše službena lica organa unutrašnjih poslova, javni tužilac i sud.

Posebnu vrstu rekonstrukcije predstavlja tzv. operativna rekonstrukcija, koju sprovodi policija, u predistražnom postupku, čiji je cilj pretežno otkrivačko – dokazni.

U odnosu na opseg rekonstrukcije, u teoriji ne postoji jedinstven stav. Sporno je da li se rekonstrukcijom krivičnog događaja obnavljaju samo pojedini element ili/i faze krivičnog događaja koji se istražuje ili se pak obnavlja krivični događaj u svom totalitetu. Ne ulazeći u detaljnu analizu ovih teorijskih shvatanja, mišljenja sam da se ne može prihvatiti Simonovićev stav „da rekonstrukcija ne podrazumeva potpuno obnavljanje krivičnog događaja, [...] jer bi to značilo ponovno izvršenje krivičnog dela...”¹⁴, i da nema smetnje da se u zavisnosti od obima radnji koje se ponavljaju, a koje uslovljava konkretan postupak, može izvesti podela na rekonstrukciju koja se odnosi na ponavljanje samo jednog ili više delova kriminalnog događaja – delimična rekonstrukcija i na rekonstrukciju koja se odnosi na ponavljanje celokupnog kriminalnog događaja – potpunu rekonstrukciju.

Iako je neosporno da se krivični događaj sastoji od mnoštvo subjektivnih i objektivnih elemenata, odnosno spoljašnjih i unutrašnjih činjenica, da se spoljašnje činjenice manifestuju u spoljnom svetu i mogu se podvrći neposrednom ispitivanju za razliku od unutrašnjih koje se po pravilu ne manifestuju, rekonstrukcija je samo „imitacija“ događaja, pa se po pravilu ne teži obnavljanju subjektivnih okolnosti, te ni subjektivni elementi ne predstavljaju smetnju da se izvrši potpuna rekonstrukcija krivičnog događaja.

Naročitu vrstu rekonstrukcije predstavlja tzv. misaona rekonstrukcija. „Dakle, reč je o misaonoj aktivnosti u okviru koje se u mislima rekonstruiše čitav tok krivičnog dela ili pojedini njegovi stadijumi radi pronalaženja tragova i predmeta krivičnog dela, utvrđivanja mehanizma njihovog nastanka i okolnosti koje su do njih dovele, kao i izvođenje zaključka o svim relevantnim okolnostima (kao skupu uslova) počinjenog krivičnog dela.“¹⁵ Ovaj vid rekonstrukcije predstavlja redovnu aktivnost organa unutrašnjih poslova prilikom obezbeđivanja lica mesta ili vršenja uviđaja, te je ne treba poistovećivati sa rekonstrukcijom kao dokaznom radnjom.

---

¹⁴ B., Simonović, op. cit., st. 325.

¹⁵ D., Modly, M., Šuperina, *Kriminalistički sadržaj rekonstrukcije*, Polic.sigur. Zagreb, 2008, st. 131.

VREME SPROVOĐENJA REKONSTRUKCIJE KRIVIČNOG DOGAĐAJA

Rekonstrukcija krivičnog događaja je dokazna radnja koja se preduzima u predistražnom i krivičnom postupku, tokom istrage, na glavnom pretresu ili van njega.

Jezičko tumačenje člana 137. stav 1. (rekonstrukcija krivičnog događaja obavlja tako što će se ponoviti radnje ili situacije u uslovima pod kojima se prema izvedenim dokazima događaj odigrao), upućuje na zaključak da se rekonstrukcija izvodi samo na glavnom pretresu, kao stadijumu postupka u kojem se izvode dokazi. Međutim, ovakvo polazište se u načelu ne može prihvatiti, s obzirom da organ postupka koji određuje rekonstrukciju krivičnog događaja nije isključivo sud, već i javni tužilac i policija¹⁶, u predistražnom postupku i istrazi.

Prema tome, može se zaključiti da se rekonstrukcija preduzima odmah nakon izvršenog krivičnog dela, u tzv. predistražnom postupku, nakon protoka određenog vremena od izvršenog krivičnog dela u istrazi i u toku suđenja, tj. na glavnom pretresu.

Kada, i po protoku koliko vremena od izvršenog krivičnog dela će se sprovesti ova radnja, zavisi od konkretne situacije, s tim da je najcelishodnije da se izvođenju ove radnje pristupi u kratkom vremenu od izvršenja krivičnog dela, odnosno u toku „kritičkog gnoseološkog vremena“¹⁷, po pravilu nakon izvršenog uviđaja.

U svakom konkretnom predmetu organ postupka posebnim pismenim određuje vreme i mesto izvođenja ove radnje.

MESTO SPROVOĐENJA REKONSTRUKCIJE KRIVIČNOG DOGAĐAJA

Teorijski gledano, mesto sprovođenja rekonstrukcije krivičnog događaja ne mora biti samo mesto izvršenja krivičnog dela, ili mesto koje je u relevantnoj vezi sa krivičnim delom, već može biti i drugo mesto na kojem organ postupka sprovodi ovu radnju, npr. mesto održavanja glavnog pretresa¹⁸, i to iz razloga što zakon ne predviđa da se rekonstrukcija isključivo vrši na mestu krivičnog događaja. Iako je teorijski moguće, u praksi nije preporučljivo, te se rekonstrukcija krivičnog događaja načelno sprovodi na mestu krivičnog događaja, odnosno dolazi do primene odredbe člana 404. st.2. ZKP – a¹⁹. U vezi sa ovim, u zavisnosti od faze

¹⁶ Članom 278. ZKP –a dato je generalno ovlašćenje organu unutrašnjih poslova da u predistražnom postupku po nalogu javnog tužioca preduzima sve dokazne radnje, te time i rekonstrukciju krivičnog događaja.

¹⁷ V., Vodinelić, *Novo shvatanje uviđaja u krivičnoprocesnoj nauci i kriminalistici, Kriminalistika, otkrivanje i dokazivanje I tom*, st.458, cit. u Mirjana Lepir, *Značaj uviđaja kao kriminalističke radnje u krivičnoprocesnom pravu*, UDK. 343.1, st.399.

¹⁸ Glavni pretres se može održati u sudskoj zgradi u sedištu suda, sudskoj zgradi izvan sedišta suda ili drugoj zgradi i izvan područja suda (čl. 354. ZKP – a).

¹⁹ „ Ako je potrebno da se izvrši uviđaj ili rekonstrukcija van glavnog pretresa, veće će ovlastiti predsednika veća ili sudiju člana tog veća da to učini“.

krivičnog događaja koja se rekonstruiše, rekonstrukcija se ne mora obavljati samo na mestu na kojem je nastupila štetna posledica, već može biti i mesto na kojem je krivično delo pripremljeno, pokušano ili radnja izvršena, ako se to mesto razlikuje od mesta nastupanja posledice. Rekonstrukcija se može vršiti bilo u zatvorenom, bilo na otvorenom prostoru, s tim da je potrebno istaći da su neka mesta događaja prikladnija za rekonstrukciju od drugih.

SUBJEKTI KOJI UČETVUJU U VRŠENJU REKONSTRUKCIJE KRIVIČNOG DOGAĐAJA

Subjekti koji učestvuju u vršenju rekonstrukcije krivičnog događaja su: organ postupka, okrivljeni, branilac, oštećeni, svedoci, veštaci, lica koja pružaju stručnu pomoć organu postupka i dr.

a.) Organ postupka

Organ postupka je sud, javni tužilac i službena lica ministarstva unutrašnjih poslova (policija).

U zavisnosti od stadijuma postupka organ – javni tužilac ili sud, određuju i sprovode rekonstrukciju krivičnog događaja. Tako, javni tužilac u predistražnom postupku i istrazi raspolaže ovlašćenjem da odredi i sprovede rekonstrukciju krivičnog događaja, dok sud ima isto pravo na glavnom pretresu i u određenim slučajevima u istrazi, o čemu će kasnije biti reč. Za razliku od ova dva organa postupka koji su samostalni u određivanju i sprovođenju rekonstrukcije, policija nije ovlašćena da u krivičnom postupku odredi i izvrši rekonstrukciju krivičnog događaja, bez upućenog naloga javnog tužioca (član 278. ZKP –a).

Međutim, za razliku od rekonstrukcije krivičnog događaja u krivičnom postupku u odnosu na koju ne postoji samostalnost u odlučivanju i sprovođenju, službena lica organa unutrašnjih poslova, kada saznaju za krivično delo samostalno mogu preduzimati tzv. operativnu rekonstrukciju krivičnog događaja, kom prilikom nisu uslovljeni nalogom javnog tužioca.²⁰

b.) Okrivljeni i njegov branilac

Od značaja za poštovanje načela pravičnog vođenja postupka²¹ je da rekonstrukciji krivičnog događaja prisustvuje okrivljeni²² i njegov branilac, jer ukoliko izvođenju ove dokazne radnje ne prisustvuju navedena lica može doći do uskraćivanja ljudskih prava garantovanih Ustavom RS, međunarodnim ugovorima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava na strani okrivljenog. Pod

²⁰ Član 99. Zakona o policiji RS („ Sl. glasnik RS“, br. 101/2005, 63/2009 – odluka US, 92/2011 i 64/2015) ovlašćuje policijskog službenika da kada sazna za izvršenje krivičnog dela, prekršaja ili drugog događaja povodom kojeg je potrebno neposrednim opažanjem utvrditi ili razjasniti činjenice, da obezbedi mesto događaja do dolaska službenog lica, odgovarajućeg organa, odnosno izvrši uvidaj ili rekonstrukciju događaja, primenom kriminalističko taktičkih i tehničkih metoda i sredstava.

²¹ Član 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

²² Opšti naziv za osumnjičenog, okrivljenog, optuženog i osuđenog.

okrivljenim u smislu vršenja rekonstrukcije krivičnog događaja podrazumevaju se i saokrivljeni, pomagači i druga lica za koje postoji sumnja da su posredno ili neposredno učestvovali u izvršenju krivičnog dela.

Do sprovođenja rekonstrukcije na štetu okrivljenog može doći i u slučaju kada se rekonstrukcija krivičnog događaja sprovodi u toku istrage protiv nepoznatog učinioca krivičnog dela²³, a izvršilac kasnije bude otkriven, jer kako navodi Vodinelić „rekonstrukcija je otežana zbog odsutnosti okrivljenog, naročito kada ona treba da dokaže neke činjenice njemu u prilog ili uopšte posluži proveravanju njegove odbrane“.²⁴

Iako je prisustvo okrivljenog značajno sa stanovišta poštovanja njegovih prava i napred navedenih načela, to ne znači da sam okrivljeni neće otežavati sprovođenje ove radnje nesaradnjom.

Okrivljeni i branilac prilikom sprovođenja rekonstrukcije imaju sva prava predviđena ZKP-om koja se odnose na postupka izvođenja dokaza, a posebno pravo na ispitivanje svedoka, veštaka ili stručnog savetnika.

c.) Oštećeni i svedoci

Pri simulovanju krivičnog događaja pored okrivljenog aktivno učestvuju oštećeni (oštećeni se može javiti i u funkciji privatnog tužioca, supsidijarnog tužioca, oštećenog sa imovinskopравnim zahtevom ili bez njega), svedoci i drugi akteri događaja, a ako to nije moguće njih zamenjuju druga lica²⁵. Pored drugih lica koja zamenjuju žrtvu/e krivičnog dela, postoji mogućnost upotrebe lutaka, ukoliko je to u konkretnom slučaju celishodno.

d.) Veštak i stručni savetnik

Po pravilu rekonstrukciji krivičnog događaja prisustvuje veštak odgovarajuće struke, s obzirom da organ postupka retko raspolaže potrebnim stručnim znanjima za utvrđivanje ili ocenu neke činjenice u postupku. Uporedo sa veštakom, okrivljeni i njegov branilac mogu angažovati stručnog savetnika ili podneti zahtev za postavljanje stručnog savetnika organu postupka. Stručni savetnik je lice koje raspolaže stručnim znanjem iz oblasti u kojoj je određeno veštačenje (čl.125 ZKP – a) i njegova osnovna funkcija je u obavljanju odgovarajuće kontrole u odnosu na veštačenje koje sprovodi lice koje je odlukom organa postupka određeno kao veštak. Kako se stručni savetnik ne može samostalno i neuslovljeno pojaviti u krivičnom postupku, to ukoliko rekonstrukciji krivičnog događaja prisustvuje veštak, a ukoliko je angažovan ili određen, istoj prisustvuje i stručni savetnik.

Veštak na prvom mestu pomaže organu postupka da sprovede rekonstrukciju, pružajući potrebna znanja, a potom utvrđuje činjenice koje su od

²³ Član 295. stav 1. tačka 2. ZKP – a.

²⁴ V., Vodinelić, *Kriminalistika*, Savremena administracija, Beograd, st.237.

²⁵ S., Bejatović, *Krivično procesno pravo*, Službeni glasnik, 2010, st. 307.

značaja za nalaz i mišljenje. Rekonstrukcija se može sprovesti i radi provere nalaza i mišljenja veštaka.

Veštak i stručni saradnik imaju pravo da postavljaju pitanja u toku sprovođenja rekonstrukcije, koja se unose u zapisnik.

e.) Stručna lica

Pored napred navedenih lica, rekonstrukciji krivičnog događaja prisustvuju i druga lica, koja će se u cilju ovog izlaganja generički nazvati stručnim licima. Za razliku od uviđaja ZKP ne predviđa mogućnost organa postupka da zatraži pomoć od stručnih lica, iako postoje isti razlozi. Ranije zakonodavstvo i zakoni susednih zemalja sadrže takvu proklamaciju²⁶, te je preporuka da se i u naš važeći zakonik unese.

Stručna lica, kriminalističko – tehničke, saobraćajne ili druge struke po potrebi preduzimaju i pronalaženje, obezbeđivanje ili opisivanje tragova, vrše potrebna merenja i snimanja, sačinjavaju skice ili prikupljaju druge podatke.

f.) Svedoci rekonstrukcije

Neki autori preporučuju da rekonstrukciji prisustvuju dva svedoka, koji u slučaju potrebe mogu posvedočiti pred sudom da je rekonstrukcija sprovedena kako stoji u zapisniku, skicama i fotografijama. Ovakav stav se može prihvatiti, s tim da ukoliko je sprovođenje rekonstrukcije beleženo video zapisom, prisustvo dva svedoka nije neophodno.

g.) Državni organi i organizacije i druga pravna i fizička lica

Državni organi i organizacije i druga pravna i fizička lica dužni su da pruže pomoć organu postupka, ukoliko je takav zahtev postavljen. Pomoć ovih subjekata se po pravilu ogleda u obezbeđivanju lica mesta kako bi se radnja sproveda bez smetnje, ustupanju sredstava neophodnih za vršenje rekonstrukcije i drugo.

DOKAZNA INICIJATIVA I ODLUČIVANJE O SPROVOĐENJU REKONSTRUKCIJE KRIVIČNOG DOGAĐAJA

Na početku ovog izlaganja vredno je pomenuti da ZKP ne predviđa posebna pravila za predlaganje i odlučivanje o izvođenju dokazne radnje rekonstrukcije krivičnog događaja, te se stoga primenjuju opšte odredbe o postupku dokazivanja.

Kada će doći do konkretnog predloga i odluke o određivanju rekonstrukcije krivičnog događaja zavisi od relevantnosti činjenica za rasvetljenje krivičnog predmeta, koje bi se utvrdile njenim izvođenjem.²⁷

²⁶ Članak 306. Zakona o kaznenom postupku RH; Član 94. Zakona o krivičnom postupku BiH; Član 240. Zakona o krivičnom postupku Federativne Republike Jugoslavije iz 1977.godine; Član 112. Zakonika o krivinom postupku Savezne Republike Jugoslavije iz 2001;

²⁷ Apelacioni sud u Kragujevcu, KŽ.1 – 216/10 od 26.10.2010.godine : „ [...] prvostepeni sud je na strani trideset obrazloženja presude naveo iz kojih razloga nije uvažio pojedine predloge stranaka, pa i

a.) Predistražni postupak

Iako je predistražni postupak, po pravilu neformalan, važi pravilo da se dokazne radnje preduzete u predistražnom postupku sprovedene u formalnom obliku mogu imati dokazni karakter. Imajući u vidu navedeno predlaže se da se rekonstrukcija krivičnog događaja u preistražnom postupku sprovede u formi predviđenoj zakonom, a na osnovu odluke organa postupka, odnosno javnog tužioca.

Dakle, da bi osigurao dokazni karakter ove istražne radnje, odnosno njenih rezultata, javni tužilac može naredbom, odrediti sprovođenje rekonstrukciju u određenom predmetu. Ovom naredbom ili pak posebnim obavezujućim nalog javni tužilac može da naredi i policiji preduzimanje ove dokazne radnje.

Međutim, rekonstrukcija se u predistražnom postupku može sprovesti i bez napred navedenog, s tim da tako sprovedena rekonstrukcija ima isključivo operativni karakter, i rezultati dobijeni njenim izvođenjem nemaju neposredni dokazni značaj, ali mogu predstavljati indicije.

U ovom delu postupka nema tzv. formalne dokazne inicijative.

b.) Istraga²⁸

Istraga za razliku od predistražnog postupka ima formalni karakter, te je zakonska obaveza javnog tužioca da o pokretanju iste donese naredbom o sprovođenju istrage. Naredba o sprovođenju istrage se donosi pre ili neposredno posle prve dokazne radnje koju su preduzeli javni tužilac ili policija u predistražnom postupku, a najkasnije u roku od 30 dana od dana kada je javni tužilac obavešten o prvoj dokaznoj radnji koju je preduzela policija (čl. 296. st.1. ZKP -a). U naredbi se između ostalog navode okolnosti iz kojih proizilaze osnovi sumnje.

U praksi je običaj da se u obrazloženju naredbe o sprovođenju istrage naznači koje se dokazne radnje trebaju preduzeti u istrazi, te ovo predstavlja svojevrsan način odlučivanja javnog tužioca o dokaznim radnjama koje će sprovesti u daljem toku postupka.

Preduzimanje rekonstrukcije krivičnog događaja kao dokazne radnje u istrazi, može inicirati i okrivljeni i njegov branilac. Inicijativa se daje u obliku konkretnog dokaznog predloga javnom tužiocu, bilo u pismenom obliku, bilo usmeno na zapisnik. Ukoliko javni tužilac prihvati inicijativu, odnosno usvoji predlog, dužan je da postupi u skladu sa njim i sprovede dokaznu radnju. U suprotnom, ako javni tužilac ne prihvati inicijativu odnosno predlog, ili se u roku od

---

predlog za izvođenje dokaza neposrednim opažanjem suda na licu mesta vršenjem delimične rekonstrukcije događaja, pravilno nalazeći po oceni Apelacionog suda da odlučne činjenice su dovoljno meri razjašnjene već iznesenim dokazima, a da činjenice koje bi se utvrđivale delimičnom rekonstrukcijom događaja su irelevantne za odlučivanje u ovoj krivičnopravnoj stvari.“

²⁸ Istraga nije obavezan stadijum krivičnog postupka, odnosno zakonik daje ovlašćenje javnom tužiocu da odmah podigne optužnicu ili podnese predlog za krivično gonjenje u skraćenom krivičnom postupku. U postupku koji se pokreće privatnom tužbom istraga se ne sprovodi.

osam dana ne izjasni, predlagač može podneti predlog sudiji za prethodni postupak koji odluku o tome donosi u roku od osam dana. Ukoliko sudija za prethodni postupak usvoji predlog naredbom će naložiti javnom tužiocu da preduzme dokaznu radnju i odredi mu za to rok (član 303. stav 3. ZKP-a). Međutim, kako zakonikom nije predviđen mehanizam kojim bi sud primorao javnog tužioca da preduzme ovu radnju, to proizilazi da ova naredba sudije za prethodni postupak nema obavezujući karakter.

c.) Optuženje

U optužnici ili predlogu za krivično gonjenje javni tužilac, u okviru dokazne inicijative stavlja predlog dokaza koje treba izvesti na glavnom pretresu. Ukoliko smatra da je za razjašnjenje predmeta krivičnog postupka od značaja da se sprovede rekonstrukcija krivičnog događaja, to javni tužilac izvođenje ove dokazne radnje na glavnom pretresu u prvom redu predlaže optužnim aktom.

Iako zakon predviđa mogućnost okrivljenog i njegovog branioca da u roku od osam dana od dana dostavljanje optužnice daju odgovor na optužnicu, ovaj akt nema procesni značaj, kao što je ranije imao prigovor na optužnicu, s obzirom da vanpretresno veće suda ne donosi nikakvu formalnu odluku kojom usvaja, odbija ili odbacuje odgovor. Dakle, proizilazi da se u odgovoru na optužnicu ne daju nikakvi dokazni predlozi.

Ispitujući optužnicu vanpretresno veće suda je ovlašćeno da, ukoliko utvrdi da je potrebno bolje razjašnjenje stanja stvari kako bi se ispitala osnovanost optužnice, naredi da se istraga dopuni, odnosno sprovede ili da se prikupe određeni dokazi (član 373. stav 3. ZKP). Sledstveno tome vanpretresno veće može naredbom naložiti javnom tužiocu da dopuni ili sprovede istragu, ili pak da prikupi određene dokaze, na osnovu čega javni tužilac donosi odluku kojom će između ostalog, ukoliko smatra da je za razjašnjenje stvari potrebno odrediti i sprovođenje rekonstrukcije krivičnog događaja. Krajnja odluka o tome da li se rekonstrukcijom može udovoljiti zahtevu suda je na javnom tužiocu.

d.) Glavni pretres

Centralni stadijum krivičnog postupka jeste glavni pretres. U ovoj fazi postupka izvode se dokazi na osnovu kojih se donosi zaključak o osnovanosti optužbe protiv određenog lica, tj. zasniva presuda. Sve radnje na glavnom pretresu sprovode u skladu sa formalnim pravilima, što osigurava njihov dokazni karakter.

U cilju pripreme javnog pretresa pred predsednikom veća, bez prisustva javnosti održava se pripremno ročište, na kojem stranke predlažu i obrazlažu dokaze koji će biti izvedeni na glavnom pretresu. Dakle, ukoliko u ranijem toku postupka nije došlo do predlaganja, određivanja i sprovođenja rekonstrukcije krivičnog događaja, stranke to mogu učiniti na pripremnom ročištu, a u određenim slučajevima posle određivanja glavnog pretresa, ukoliko pripremno nije održano.

Iako zakon sadrži načelnu odredbu o vremenu predlaganja dokaza koji će se izvesti na glavnom pretresu (predlaganje na pripremnom ročištu ili prvom

ročištu na glavnom pretresu), stav 1. člana 395. ZKP – a, nas upućuje da stranke sprovođenje rekonstrukcije krivičnog događaja mogu predložiti i do završetka glavnom pretresa.

O prihvatanju ili neprihvatanju predloga za sprovođenje rekonstrukcije krivičnog događaja odlučuje sud (predsednik veća ili veće), rešenjem koje se unosi u zapisnik.

Predsednik veća može i bez predloga stranaka, branioca i oštećenog, narediti pribavljanje novih dokaza za glavni pretres, odnosno odrediti sprovođenje rekonstrukcije krivičnog događaja ukoliko smatra da je potrebno za razjašnjenje predmeta dokazivanja.

e.) Ožalbeni postupak

Nema smetnje da se rekonstrukcija krivičnog događaja sprovede i u ožalbenom postupku, iako je ovo doduše samo teorijska mogućnost. Naime, izvesnu dokaznu inicijativu imaju stranke u žalbi na prvostepenu presudu. Prema tome, ukoliko su stranke u žalbi predložile sprovođenje rekonstrukcije krivičnog događaja, prvostepeni sud ispitujući žalbu, ustanovi da bi predloženo moglo doprineti raspravljanju predmeta dokazivanja, može ponovo otvoriti glavni pretres i nastaviti dokazni postupak, u suprotnom dostavlja predmet drugostepenom sudu na odlučivanje. Pred drugostepenim sudom, održaće se glavni pretres, ukoliko je to potrebno zbog pogrešnog ili nepotpunog činjeničnog stanja, na kojem će se izvesti dokazi odbijeni od strane prvostepenog suda, ponoviti dokazi ili pak izvesti novi predloženi dokazi. O sprovođenju rekonstrukcije krivičnog događaja drugostepeni sud odlučuje rešenjem koje unosi u zapisnik.

Takođe, kada se prvostepena presuda ukida zbog pogrešnog ili nepotpunog činjeničnog stanja u obrazloženju rešenja drugostepeni sud navodi u čemu se sastoje nedostaci u utvrđenom činjeničnom stanju, odnosno zašto su novi dokazi i činjenice važni i od uticaja na donošenje pravilne odluke. Prvostepeni sud je dužan da izvede sve procesne radnje i raspravi sva sporna pitanja na koje je ukazao drugostepeni sud, a time i sprovede rekonstrukciju krivičnog događaja, ukoliko to proizilazi iz drugostepene odluke.

f.) Postupak po privatnoj krivičnoj tužbi

Postupak po privatnoj krivičnoj tužbi je načelno sličan postupku koji se vodi po službenoj dužnosti. Tako privatni tužilac u tužbi i pripremnom ročištu predlaže sprovođenje rekonstrukcije događaja, dok odluku o tome donosi sud u obliku rešenja. Međutim, ono što odlikuje rekonstrukciju krivičnog događaja u postupku po privatnoj tužbi, jeste da nju ne može samostalno preduzeti privatni tužilac (nije organ postupka), te ukoliko se odredi njeno sprovođenje, istu sprovodi postupajući sud. I u ovom slučaju rekonstrukcija krivičnog događaja se sprovodi na osnovu pismene naredbe.

g.) Naredba o određivanju rekonstrukcije krivičnog događaja

Naredba o određivanju rekonstrukcije krivičnog događaja je pismeno organa postupka, koje se donosi na osnovu predloga stranke ili bez istog, u cilju razjašnjenja predmeta dokazivanja, po odluci organa postupka. Zakonikom o krivičnom postupku nije predviđena obaveza njenog donošenja, međutim preporuka je da se u svakom konkretnom slučaju ona donese, i to sa sledećim sadržajem:

Uvod: 1.) naziv organa postupka koji donosi naredbu; 2.) vreme i mesto donošenja naredbe; 3.) oznaku predmeta u kom se postupa; 4.) ime, prezime i adresu prebivališta okrivljenog; 5.) krivično delo za koje se okrivljeni tereti.

Dispozitiv: 1.) određivanje rekonstrukcije krivičnog događaja; 2.) vreme i mesto sprovođenja; 3.) poimenično naznačiti lica uz čije sudelovanje će se sprovesti rekonstrukcija; 4.) obavezivanje učesnika krivičnog događaja ili organa i organizacija, pravnih ili fizičkih lica (svedoci, oštećeni, okrivljeni i dr. organi i organizacije) da na rekonstrukciju donesu sredstvo upotrebljeno u izvršenju krivičnog dela (npr. automobil u slučaju rekonstrukcije saobraćajne nezgode), ili identično sredstvo koje će zameniti upotrebljeno; 5.) poziv policiji da u vreme i mesto rekonstrukcije krivičnog događaja obezbedi lice mesta; 6.) naznačenje lica koja mogu prisustvovati rekonstrukciji krivičnog događaja; 7.) ukoliko rekonstrukciji prisustvuje veštak, ime i prezime veštaka i njegova struka, isto za stručnog savetnika; 8.) upozorenje da ukoliko ne dođu lica čije je prisustvo obavezno, rekonstrukcija se neće održati; 9.) upozorenje da neopravdan izostanak lica čije je prisustvo obavezno može imati za posledicu snošenje troškova odlaganja rekonstrukcije i dr. u zavisnosti od konkretnog slučaja.

VRŠENJE REKONSTRUKCIJE KRIVIČNOG DOGAĐAJA

Rekonstrukcija krivičnog događaja je istražna radnja, čiju realnu sadržinu određuju pravila kriminalistike.

Kako zakon ne propisuje formu rekonstrukcije, to organ koji je sprovodi čini to na način koji smatra najprikladnijim, u skladu sa kriminalističkim načelima objektivnosti, metodičnosti i planiranja, temeljnosti i upornosti.

Način sprovođenja rekonstrukcije direktno je uslovljen vrstom krivičnog događaja koje se rekonstruiše i brojnim činjenicama pod kojim se događaj zbio (doba dana, lokacija, vidljivost i dr.).

Za uspešno sprovođenje rekonstrukcije neophodno je da stanje na licu mesta odgovara stanju u vreme događaja, „ [...] sa svim stvarima koji su se tamo nalazili u momentu izvršenja, sa corpora delicti i tragovima, onako kako je sve to stajalo u trenutku izvršenja krivične radnje“²⁹.

a.) Dokazni materijal

Rekonstrukcija se preduzima na osnovu raspoloživog dokaznog materijala, i to: iskaza okrivljenog i svedoka, zapisnika o uviđaju, skice lica mesta, foto –

---

²⁹ V., Vodinelić, op.cit., st.237.

dokumentacije, nalaza i mišljenja veštaka, rezultata ispitivanja tragova u laboratoriji i dr.

b.) Uslovi i učesnici rekonstrukcije krivičnog događaja

Taktički je zahtev da se rekonstrukcija krivičnog događaja obavi u uslovima po kojima se prema izvedenim dokazima događaj odigrao, tzv. istinskim uslovima (meteorološki, prostorno – ambijentalni, operativno – tehničkih i dr.), uz sudelovanje aktera krivičnog događaja koji se obnavlja.

Veštački stvoreni uslovi u kojima se izvodi rekonstrukcija krivičnog događaja treba u što većoj meri da odgovaraju istinskim uslovima, ukoliko je to moguće i da idu do identičnosti. Odnosno, neophodno je „obnoviti u što većoj meri one uslove i stanje na licu mesta koji su postojali u momentu nastanka krivičnog događaja i koji su od dokaznog značaja u konkretnom slučaju”,³⁰.

Problem u veštačkom obnavljanju uslova mogu predstavljati prirodni uslovi.

Ukoliko je nemoguće da svi ili pojedini učesnici krivičnog događaja prisustvuju rekonstrukciji, njih moraju zameniti druga lica. Postoji mogućnost da žrtvu krivičnog dela (npr. ubijenog) zameni lutka, koja se postavlja u položaj koji odgovara položaju žrtve, prema podacima iz spisa.

c.) Mesto sprovođenja rekonstrukcije krivičnog događaja

Iako je napred pomenuto, da se prema krivičnoprocesnim pravilima rekonstrukcija krivičnog događaja može obaviti na različitim mestima, najcelishodnije je da se rekonstrukcija obavi na mestu gde se sam događaj zbio.

Mesto sprovođenja rekonstrukcije krivičnog događaja se na osnovu zapisnika o uviđaju, skica i foto – dokumentacije, izjave svedoka, okrivljenih i dr. dokaza, „namešta“ da odgovara stanju u vreme krivičnog događaja.

d.) Lica koja vrše rekonstrukciju krivičnog događaja

U zavisnosti od faze postupka u kojoj se sprovodi, rekonstrukciju vrši sud, javni tužilac ili policija po nalogu javnog tužioca. Bez obzira koji organ postupka vrši rekonstrukciju korisno je da se vrši uz sudelovanje lica odgovarajuće kriminalističko tehničke struke i/ili veštaka odgovarajuće struke.

Organ postupka vrši pripreme, proverava ispunjenost uslova, postavlja stvari, učesnike i objekte krivičnog dela u odgovarajući položaj i vrši rekonstrukciju. Po pravilu organ interveniše u postupak obnavljanja samo ako oceni da je to nužno.

e.) Priprema i izvođenje rekonstrukcije krivičnog događaja

Da bi rezultati rekonstrukcije imali dokaznu vrednost, neophodno je da se ista sprovede na odgovarajući način. Prvenstveno, organ postupka mora da obavi

---

³⁰ B., Simonović, op.cit., st.325.

temeljne pripreme, jer „uspeh rekonstrukcije zavisi od solidne pripreme njenog vršenja i pravilnog fiksiranja rezultata“³¹.

Priprema obuhvata temeljno upoznavanje sa krivičnim predmetom, uočavanje spornih pitanja, kontradiktornosti i nelogičnosti, odlučivanje da li će se sprovesti rekonstrukcija za ceo krivični događaj ili njegov deo, opredeljenje za metode i način sprovođenja, angažovanje stručnih lica i veštaka, odlučivanje o licima koje treba pozvati da prisustvuju ovoj dokaznoj radnji i sastavljanje plana redosleda i načina ponavljanja. „Od cilja rekonstrukcije zavisi da li će se ponavljati kriminalni događaj u celini ili samo jedna njegova faza.“³²

Kada se izvrše sve pripreme za vršenje rekonstrukcije, pre pristupanja vršenju rekonstrukcije proverava se da li su ispunjeni odgovarajući uslovi (meteorološki, prostorno – ambijentalni, vremenski, operativno – tehničkih i dr.), da li su svi predmeti i učesnici pravilno pozicionirani, da li obnovljena materijalna situacija odgovara situaciji kakva je bila tempore delicti.

Od dokaznog značaja je da se obezbedi lice mesta, izvrše razna merenja, i snimanja.

Nakon utvrđivanja da su svi napred pomenuti uslovi ispunjeni, pristupa se vršenju rekonstrukcije (u užem smislu). Tok događaja ili pojedine faze se mogu ponoviti više puta, kako bi se stvorio potpuni utisak o spornoj činjenici. Ukoliko se iskazi svedoka ili okrivljenog razlikuju, rekonstrukcija će se izvršiti za svakog od njih.

Vreme trajanja rekonstrukcije se ne može unapred odrediti, već zavisi od događaja koji se rekonstruiše.

f.) Fiksiranje rezultata

Rezultati sprovođenja rekonstrukcije krivičnog događaja se zapisnički fiksiraju.

Ukoliko stručna lica kriminalističko tehničke struke sačine skice svake pozicije pri vršenju rekonstrukcije sa unošenjem mera i položaja svakog od učesnika i svedoka, te skice predstavljaju sastavni deo zapisnika.

Za fiksiranje rekonstrukcije potrebno je obezbediti materijal za sačinjavanje zapisnika, skice, foto i filmsku tehniku, i druga sredstva ukoliko se smatra da su potrebni.

ZAPISNIK O SPROVOĐENJU REKONTRUKCIJE KRIVIČNOG DOGAĐAJA

Uporedo sa sprovođenjem rekonstrukcije krivičnog događaja sastavlja se zapisnik. Ukoliko nije moguće da se zapisnik sastavlja istovremeno sa sprovođenjem radnje, sastavlja se neposredno posle sprovođenja rekonstrukcije krivičnog događaja.

---

³¹ V., Krivokapić, op.cit., st. 204.

³² V., Krivokapić, op.cit., st. 205.

Sadržinu zapisnika u prvom redu određuje ZKP. Ovi elementi zapisnika predstavljaju tzv. opšte, obavezne elemente, i sadrži ih svaki zapisnik. Tako, zapisnik o sprovođenju rekonstrukcije krivičnog događaja, sadrži: naziv organa pred kojim se preuzima radnja, mesto gde se radnja preduzima, dan i čas kada je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih lica i u kom svojstvu prisustvuju, kao i naznačenje krivičnog predmeta po kom se preduzima radnja (član 233. st.1 ZKP – a).

Konkretna sadržina zapisnika u najvećoj meri zavisi od toga šta se proverava ili koje činjenice se utvrđuju.

Pored napred navedene sadržine zapisnika, u zapisnik o rekonstrukciji krivičnog događaja, po pravilu se unosi i sledeće: konstatacija da rekonstrukciji krivičnog događaja prisustvuju pozvana lica; položaji lica, sredstava i predmeta; navod da će se rekonstrukcija izvršiti pojedinačno za svakog svedoka; iskazi okrivljenog i svedoka; tok sprovođenja; pitanja veštaka; predlozi subjekata; primedbe; potpis prisutnih i dr.

Pored klasičnog pisanog zapisnika, koji po pravilu vodi zapisničar, postoji mogućnost tonskog i optičkog snimanja. Tonsko, naročito optičko snimanje, preporučljivo je kod složenih rekonstrukcija, kako bi kasnije moglo da se reprodukuje, u slučaju potrebe. Ovakav zapis (tonski ili optički) pruža mogućnost naknadnog izvođenja zaključka, u slučaju da je organ postupka prilikom sprovođenja nije posedovao određene dokaze koji su se kasnije pojavili.

DOKAZNA VREDNOST REKONSTRUKCIJE

Procesno zakonodavstvo ne propisuje posebna pravila za ocenu dokazne vrednosti rezultata sprovođenja rekonstrukcije krivičnog događaja, već važe opšta pravila za ocenu dokaza. Sledstveno tome, rezultate sprovođenja rekonstrukcije krivičnog događaja sud ceni po slobodnom sudijskom uverenju, dovodeći ih u vezu sa drugim dokazima. Znači sud, prevashodno ceni dokaznu vrednost rekonstrukcije, da bi potom rezultate rekonstrukcije cenio u vezi sa drugim dokazima, na osnovu čega izvodi zaključak o izvesnosti ili neizvesnosti činjenice/a.

Prilikom ocene dokazne vrednosti rezultata rekonstrukcije od značaja su i neka pravila kojim nas uči kriminalistika, te tako ne treba se poći samo od rezultata rekonstrukcije, već se moraju uzeti u razmatranje i pripremne radnje, identičnost uslova, upotrebljeni metodi kao preduslovi od kojih zavisi validnost rezultata rekonstrukcije. Tačnije ukoliko je rekonstrukcija sprovedena a pritom nije detaljno pripremljena, uslovi nisu bili istovetni uslovima koji su postojali u vreme kada se događaj zbio, to ni njeni rezultati ne mogu imati dokaznu vrednost.

„Načelo posmatrano, može se prihvatiti dokazna vrednost dobijenih rezultata ako je: a) ustanovljeno da su uslovi u kojima je obavljena rekonstrukcija međusobno slični sa uslovima u kojima se ispitivani događaj odigrao; b) pri

ponavljanju rekonstrukcije i eksperimenta dobijen je jednoznačni rezultat i v) isključena mogućnost slučajnog postizanja dobijenih rezultata.“³³

Treba ukazati i na dokazno značenje negativnog i pozitivnog suda o mogućnosti nastupanja sporne okolnosti. Tako, ukoliko rezultat rekonstrukcije dovodi do pozitivnog zaključka o mogućnosti, takav rezultat dopušta samo verovatan zaključak u pogledu mogućnosti nastupanja sporne okolnosti. Suprotno, negativan zaključak dozvoljava da se donese kategoričan sud o nemogućnosti nastupanja sporne okolnosti, te se takav sud vrednuje kao siguran dokaz.

„Uvek treba kritički prihvatiti rezultat rekonstrukcije kao dokaz, jer je on rezultat situacije stvorene modeliranjem.“³⁴

TRODIMENZIONALNA REKONSTRUKCIJA KRIVIČNOG DOGAĐAJA

Rekonstrukcija krivičnog događaja, kao dokazna radnja u praksi nailazi na mnoge prepreke, prvenstveno zbog toga što od momenta izvršenja krivičnog dela pa do određivanja rekonstrukcije, po pravili prođe dosta vremena, te dolazi do promene mesta krivičnog događaja. Usled zatrpanosti predmetima, nedovoljnosti resursa, organ postupka ne može sprovesti kvalitetnu rekonstrukciju krivičnog događaja, te je i primetno da se u praksi sudova retko određuje izvršenje ove dokazne radnje, za razliku od uviđaja koji se gotovo uvek sprovodi. Ovaj problem u praksi može biti prevaziđen upotrebom moderne tehnologije – trodimenzionalne simulacije.

„3D simulacija je moderna vizualna tehnologija kojom se pomoću računarske trodimenzionalne tehnologije ostvaruje rekonstrukcija konkretnog krivičnog dela ...“.³⁵

Trodimenzionalna rekonstrukcija događaja, omogućava pregledanje lica mesta na osnovu skice lokacije, materijalnih tragova, izjava svedoka i drugih dokumenata, sačinjenih prilikom uviđaja nakon krivičnog dela.

Iako je ideja i preporuka da se u praksi ova trodimenzionalna računarska tehnologija primenjuje kod svih vrsta krivičnih dela, na našim prostorima, se za sada primenjuje kod simulacije saobraćajnih nezgoda i krivičnih dela kod kojih je došlo do upotrebe vatrenog oružja. Ovako izvršena rekonstrukcija, trenutno ne predstavlja samostalnu dokaznu radnju, već svojevrsnu dopunu veštačenja, odnosno alat koji svakom veštaku omogućava lakši rad.

Trodimenzionalna rekonstrukcija krivičnog događaja nije zamena za klasičnu rekonstrukciju, međutim ima određenih prednosti u odnosu na nju, koje se ogledaju u mogućnosti prevazilaženja prepreke nesaradnje okrivljenog, u slučaju ubistva nije neophodno tražiti osobu koja će predstavljati žrtvu krivičnog dela, u

---

³³ B., Simonović, op. cit., st. 329

³⁴ B., Pavišić, D., Modly, P., Veić, *Kriminalistika*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2006, st.469.

³⁵ B., Pavišić, D., Modly, P., Veić, *Kriminalistika*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2006, st.667.

slučaju izmenjenosti mesta krivičnog događaja moguće je na osnovu podataka iz spisa rekonstruisati mesto događaja, u pogledu vremenskih i meteoroloških uslova postoji mogućnost simulacije različitih uslova osvetljenosti i vidljivosti i dr.

Osnovu trodimenzionalne rekonstrukcije predstavljaju materijalni tragovi uzeti sa lica mesta. Ovi materijalni tragovi zajedno sa izjavama aktera krivičnog događaja i odgovarajućim procenama predstavljaju ulazne podatke za ovaj softver.

Upotreba trodimenzionalne simulacije zahteva vrhunsko vladanje određenim tehnologijama, među kojima su geodetske, kartografske, nelinearna montaža videa, 3 - D modelovanje, forenzičko - balističko ispitivanje, GSR analiza, kombinovana sudsko medicinska i balistička ispitivanja i dr.

ZAKLJUČAK

Imajući u vidu sve napred navedeno može se zaključiti da je rekonstrukcija krivičnog događaja samostalna dokazna radnja čiji se značaj u domenu krivičnoprocesnih radnji ne sme zanemarivati, te je neophodno preduzeti je uvek kada njeno sprovođenje zahtevaju okolnosti slučaja. Dobro poznavanje njene procesne i kriminalističke strane, preduslov je kvalitetnog sprovođenja ove dokazne radnje od strane organa postupka, a rezultati rekonstrukcije znatno mogu doprineti utvrđivanju materijalne istine, rasvetljenju krivičnog dela i osigurati da niko nevin ne bude oglašen krivim.

Literatura:

1. Aleksić, Ž., Škulić M., Žarković M., *Leksikon kriminalistike*, Beograd, 2004.
2. Bejatović, S., *Krivično procesno pravo*, Službeni glasnik, 2010.
3. Bejatović, S., Škulić, M., Ilić, G., *Priručnik za primenu Zakonika o krivičnom postupku*, Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca, 2013.
4. Grubač, M., Vasiljević T., *Komentar zakonika o krivičnom postupku*, Projuris, 2011.
5. Ilić, G.,P., i drugi, *Komentar Zakonika o krivično postupku*, Službeni glasnik
6. Krivokapić, V., *Kriminalistika taktika III*, Policijska akademija, Beograd, 1997.
7. Lepir, M., *Značaj uviđaja kao kriminalističke radnje u krivičnoprocesnom pravu*, UDK. 343.1, Pravni fakultet u Banjoj Luci.
8. Modly, D., Šuperina, M., *Kriminalistički sadržaj rekonstrukcije*, Polic.sigur. Zagreb, 2008.
9. Pavišić, B., Modly D., Veić P., *Kriminalistika*, Golden marketing - Tehnička knjiga, Zagreb, 2006.
10. Roksić, R., *Komentar zakonika o krivičnom postupku sa obrascima, sudskom praksom i registrom pojmova*, Beograd, 2014.
11. Simonović, B., *Kriminalistika*, Kragujevac, 2004.
12. Škulić M., Ilić G., *Vodič za primenu novog zakonika o krivičnom postupku*, Paragraf, Beograd, 2013.

13. Vodinelić, V., *Kriminalistika*, Savremena administracija, Beograd.

**THE RECONSTRUCTION OF CRIMINAL EVENT
IN THE CRIMINAL PROCEDURAL LAW OF THE REPUBLIC OF SERBIA**

Andjelka Radosavljevic Milinkovic

Abstract:

The reconstruction of criminal event as investigative acts, was not regulated until special provision of Article 239, from the law on Criminal Proceedings of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia from 1977 (adopted on December 24th, 1976. , entered into force on February 1977.) had been brought. Although regulated by the criminal procedural law of the Republic of Serbia, in the theory of criminal science, it mainly speaks of it in terms of its criminal content, while the criminal procedural aspect of the reconstruction of criminal events is left aside as a secondary issue. Therefore, the aim of this work is to inform the reader with the criminal procedural aspect of the reconstruction of criminal events, as evidentiary action conducted in order to verify the evidence presented, to establish facts that are important to clarify the object of proof and, if necessary, the construction of new evidence. In addition to the criminal procedural aspect, this work also takes account of the crime content, since the form and content of these actions constitute an unbreakable unity. The structure of work is mostly determined by the process phases, starting from proposing the evidence and deciding on the presentation of evidence, and in the end the final results of the assessment of evidence. In addition, there has been a few words about the term of reconstruction, nature of law, types of reconstruction, time and place of execution, a command for determining the reconstruction of criminal events and records, and finally points out the possibility of applying of three dimensional reconstruction of criminal events in modern criminal proceedings.

Key words: the reconstruction of criminal events, criminal procedure act, the evidence, the public prosecutor, the court.